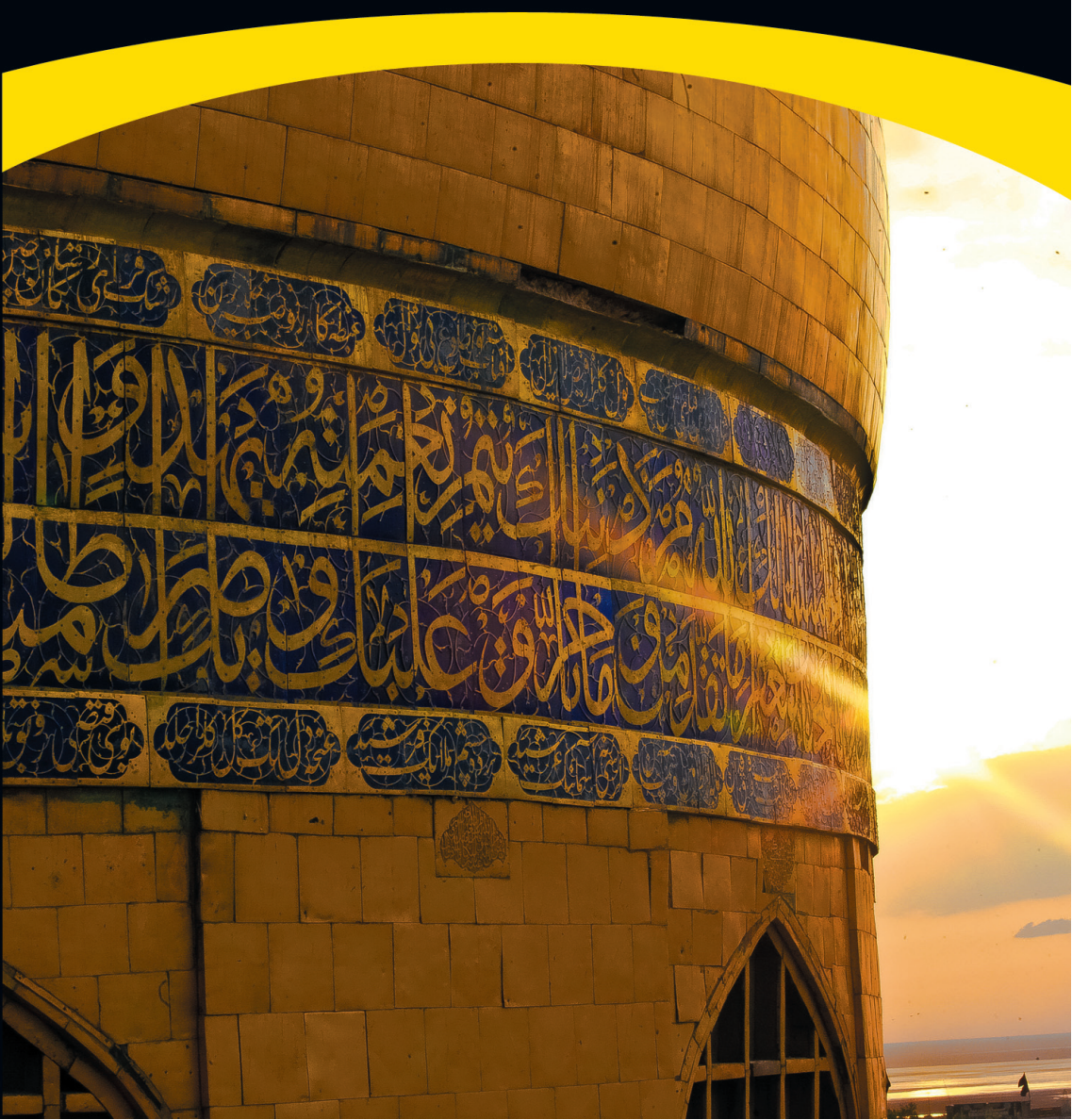

Jafar al-Hadi

SZYIZM - taki, jakim jest...

Jafar al-Hadi

SZYIZM - taki, jakim jest...

Tłumaczenie: Arkadiusz Miernik

Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej
Warszawa 2014

Copyright © Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej

Wydawca

Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej
(Instytut Muzułmański)
www.al-islam.org.pl
2014

Redakcja

Rafał Berger

Korekta

Marta Chelminiak

Skład komputerowy

Justyna Romecka
Rafał Romecki

Copyright © for the translation by Arkadiusz Miernik

ISBN 978-83-935547-3-7

Słowo od Wydawcy

Szyizm to drugi co do wielkości nurt religii islamu, liczący sobie około 10-20% muzułmanów na świecie (pozostali określani są mianem sunnitów). Choć w jego łonie istnieje kilka grup, absolutną większość z nich stanowią tzw. szyici dżafaryccy, uznający 12 Imamów za następców Proroka Muhammada (pokój z nim). Status mniejszości powoduje czasem oskarżenia o odejście od głównego nurtu oraz podejrzenia o nieortodoksyjne wierzenia czy praktyki. To z kolei rodzi wiele mitów i przekłamań, które czasem przedostają się do powszechnej świadomości muzułmańskiej i niestety bywają przyjmowane bezrefleksyjnie, często nawet bez próby weryfikacji ich prawdziwości. Celem autora niniejszej książki jest konfrontacja tych mitów z rzeczywistością poprzez przedstawienie prawdziwych wierzeń szyitów. Zbyt często chcąc poznać wierzenia czy praktyki jakiejś grupy polegamy albo na własnych przypuszczeniach opartych o pobieżne obserwacje, lub też na wizerunku owej grupy konstruowanym przez jej ideologicznych rywali. Tacy rywale rzadko trzymają się standardów obiektywizmu i uczciwości intelektualnej i często konstruują ów wizerunek w oparciu o selektywne przedstawienie źródeł tekstowych omawianej grupy i wczytywanie w owe źródła takiej interpretacji, która samej grupie jest obca.

Niniejsza książka przedstawia w wielkim skrócie podstawowe wierzenia szyizmu tak jak rozumieją go i praktykują sami szyici. Mamy nadzieję, że będzie ona kolejnym krokiem na drodze do lepszego zrozumienia różnych szkół islamu.

Tomasz Szulc

W imię Boga, Miłosiernego, Litościwego

Potrzeba wspólnego poznania

W świętym Koranie czytamy:

O ludzie! Oto stworzyliśmy was z mężczyzny i kobiety i uczyniliśmy was ludami i plemionami, abyście się wzajemnie znali. (49:13)

W historycznym momencie pojawienia się religii islamu, ludzie byli poróżnieni i albo się nawzajem ignorowali albo kłócili się i spierali między sobą. Wraz z rozprzestrzenieniem się islamu, ci sami ludzie zmienili nieznajomość w chęć poznania, rywalizację we współpracę, a trzymanie się od siebie z daleka w utrzymywanie wzajemnych relacji. Owa zmiana jest jednym z błogosławieństw monoteistycznych założeń islamu i doprowadziła do powstania wielkiego zjednoczonego narodu dzielącego się z innymi swą kulturą i chroniącego swych obywateli przed tyranią, zyskując sobie szacunek świata i stanowiąc wyzwanie dla despotów.

Było to rezultatem jedności i bliskich stosunków ludzi, którzy odkładali na bok różnice etniczne, jak i różnice opinii, zwyczajów i tradycji. Do takiej jedności przyczyniło się poszukiwanie konsensusu w zakresie fundamentalnych zasad i obowiązków. Jedność bez wątplenia stanowi siłę, podczas gdy podziały prowadzą do słabości.

Ta nowa sytuacja przetrwała jedynie przez pewien czas, po czym ludzie po raz kolejny zwrócili się ku ignorowaniu się nawzajem, wrogości i wzajemnym oskarżeniom o odejście od religii. Różne grupy i sekty zaczęły prowadzić kampanie przeciw innym, a wynikająca z takiego stanu rzeczy utrata potęgi narodu została wykorzystana przez jego wrogów i tyranów. Wilki i lisy wzgardzone przez Boga i ludzkość przejęły kontrolę nad częściami świata muzułmańskiego i ten niegdyś wielki naród często pozostawał na łasce ludzi niegodziwych. Muzułmanie musieli pogodzić się z wieloma upadkami i porażkami – w przeszłości były to Andaluzja, Buchara, Samarkanda, Taszkient i Bagdad, w dzisiejszych czasach to Palestyna i Afganistan. Nawoływania do rozwiązywania problemów światowej społeczności muzułmańskiej

nie znajdują u nikogo posłuchu, ponieważ ich przyczyny i prawdziwe odpowiedzi leżą zupełnie gdzie indziej. Bóg przekazał nam, że nie ma skutku bez przyczyny, oraz że „ostatnia kwestia tej społeczności może zostać rozwiązana przez rozwiązanie pierwszej”.

W dzisiejszych czasach – kiedy świat muzułmański jest ofiarą niezliczonych kampanii, których celem jest jego zarówno fizyczne, jak i doktrynalne rozbitcie zagrażające współistnieniu różnych grup i tradycji intelektualnych w jego obrębie – czy starania o większą jedność i wzmacnianie wzajemnych relacji nie byłyby czymś odpowiednim? Różne grupy w islamie mają wiele wspólnych zasad, każda z nich opiera się na Koranie i sunnie, i wierzy w jedność Boga, prorocstwo Muhammada, pokój z nim, oraz w życie wieczne. Wszyscy muzułmanie wypełniają swoje religijne obowiązki: modlitwę, post, pielgrzymkę do domu bożego w Mekce, rozdawanie jałmużny, sprzeciwianie się wrogom islamu; wszyscy przestrzegają religijnych nakazów i zakazów oraz kochają Proroka i jego rodzinę odcinając się od ich wrogów – chociaż w tej kwestii możemy mieć do czynienia z różnymi stopniami.

Różne grupy w islamie powinny być jak palce tej samej dłoni, połączone mimo różnicy w długości i grubości; lub też jak jedno ciało, którego części mają różne formy i kształty, a mimo to współpracują ze sobą, stymulując razem fizyczną aktywność.

W przeszłości wielu uczonych z różnych nurtów muzułmańskich żyło obok siebie bez waśni, często współpracując ze sobą, wyjaśniając sobie nawzajem niuanse swej teologii i prawa, uczęszczając nawzajem na swoje lekcje i wykłady. Wspierali się, udzielali sobie pozwolenia na przekazywanie hadisów jeden od drugiego, modlili się razem, chwaili pobożność innych i uznawali istnienie swoich różnych nurtów za naturalne. Kiedy decydowali się na krytykę innych, robili to w sposób naukowy, obiektywny i zachowując wzajemny szacunek. Istnieje wiele przykładów na to, jak taka współpraca i tolerancja wzbogacały muzułmańską kulturę oraz budziły respekt i uznanie reszty świata. Są one również dowodem na to, że i dzisiaj możliwe jest, aby uczeni różnych szkół w islamie spotykali się w atmosferze wzajemnego szacunku i wymieniali poglądy w sposób obiektywny i uczciwy intelektualnie, oraz by rozmawiali o różnicach między sobą w oparciu o znajomość argumentów drugiej strony.

Istotne jest więc, by dyskusja o odmiennych od naszego nurtach w islamie opierała się nie na naszych wyobrażeniach, ale na tym jak sami reprezentanci tych ruchów widzą swe wierzenia i praktyki. W tym celu każda grupa powinna móc swobodnie prezentować swoją perspektywę, aby możliwe było poszukiwanie punktów wspólnych oraz rozmawianie o różnicach w sposób uczciwy.

Niniejsza praca jest skromnym krokiem w tym kierunku. Mam nadzieję, że godnie zaprezentuje naszą szkołę, ukazując prawdę o nas taką, jaka ona rzeczywiście jest. Wszechmocny Bóg jest patronem wszelkich sukcesów.

(1)

Szyici uznający dwunastu Imamów (imamici – dżafaryci) są grupą, której liczebność szacowana jest na około jedną piątą całkowitej populacji muzułmańskiej. Swoje korzenie wywodzą z wczesnego okresu islamu, kiedy Bóg objawił następujący wers Koranu:

Zaprawdę, ci, którzy wierzą i którzy czynią dobre dzieła - oni są najlepsi ze stworzeń. (98:7)

W tym samym dniu Prorok, w obecności wielu ze swych towarzyszy, położył swą dłoń na ramieniu Alego ibn Abi Taliba i powiedział: „O Ali, ty i twoi *szii'a* (arab. zwolennicy) jesteście najlepszymi ze stworzeń.”¹ Członkowie tej grupy są też nazywani dżafarytami, od Imama Dżafara al-Sadika, do którego szkoły prawnej się stosują.

(2)

Wyznawcy tej szkoły islamu mają swoje największe skupiska w Iranie, Iraku, Pakistanie, Afganistanie oraz w Indiach. Ich wielkie społeczności zamieszkują także w krajach Zatoki Perskiej, Turcji, Syrii, Libanie, Rosji i byłych republikach radzieckich, jak również w krajach europejskich takich jak Anglia, Niemcy i Francja. Wielu z nich żyje także w Ameryce i krajach Afryki i południowej Azji. W każdym z tych krajów mają swoje meczety i centra kulturalne i społeczne.

(3)

Wśród wyznawców szyizmu znajdujemy przedstawicieli różnych narodowości i grup etnicznych, o różnych kolorach skóry i posługujących się wieloma językami. Mieszkają oni obok swych braci należących do innych szkół muzułmańskich, szanując ich i współpracując z nimi w różnych dziedzinach życia. Jest to zgodne z duchem tekstów źródłowych islamu. W świętym Koranie czytamy:

Wierni są przecież braćmi! Ustanawiajcie więc pokój między waszymi dwoma braćmi i bójcie się Boga. (49:10)

Wspomagajcie się wzajemnie w pobożności i bogobożności. Ale nie wspomagajcie się wzajemnie w grzechu i wrogości. (5:2)

¹ Tafsir al-Tabari.

Prorok Muhammad (s) powiedział:

„Muzułmanie muszą być jak jedna dłoń przeciw innym” (*Musnad Ahmad*, 1:215)

„Muzułmanie są jak jedno ciało” (*Sahih al-Buchari, Kitab al-Adab*, str. 27)

(4)

Nie sposób przecenić rolę szytów w historii islamu – obronie religii, jak i samej społeczności muzułmańskiej. Ustanawiając rządy i państwa powiększali swój wkład w cywilizację islamu. Wydali na świat wielu uczonych i myślicieli, którzy przyczynili się do poszerzenia muzułmańskiego dziedzictwa intelektualnego pisząc setki tysięcy książek w wielu dziedzinach, takich jak: egzegeza Koranu (*tafsir*), tradycje Świętego Proroka (*hadisy*), teologia, prawodawstwo i jego metodologia (*ilm al-usul*), etyka, badanie tradycji (*ilm al-diraja*), biografie przekazicieli (*ilm al-ridzal*), filozofia, polityka, socjologia, językoznawstwo oraz sztuka. Pisali również na tematy związane z medycyną, fizyką, chemią, matematyką, astrologią i innymi dziedzinami nauki. W niektórych dziedzinach odegrali rolę wręcz fundamentalną.

(5)

Szyici wierzą w Boga: Jednego, Jedyne i niepowtarzalnego, który nie posiada rodziny. Uważają, że jest On zbyt wyniosły, by posiadać ciało, kierunek, miejsce, czas lub podlegać zmianom, ruchowi czy innym czynnikom nie przystojącym Jego majestatowi i doskonałości. Wierzą, że jedynie Bóg godny jest czci i tylko do Niego należy zarządzanie światem; wszelkie formy politeizmu uważają więc za niesprawiedliwość i niewybaczalny grzech. Wiarę swoją opierają na rozumowaniu mającym swe źródło w Koranie i autentycznej sunnie. Nie polegają w formułowaniu swych wierzeń ani na tradycjach biblijnych, ani innych źródłach przypisujących Bogu cechy ludzkie lub przedstawiających w negatywnym świetle boskich proroków, którzy są według szytów chronieni przed grzechem i popełnianiem jakichkolwiek złych uczynków.

(6)

Szyici wierzą, że Wszechmogący Bóg cechuje się sprawiedliwością i mądrością. Stworzył On wszystko w sposób sprawiedliwy i mądry, dlatego też nie ma w Jego stworzeniu nic zbędnego ani absurdalnego, co podważałoby lub negowałoby istnienie Boga jako – pozbawionego wszelkich defektów – źródła doskonałości.

(7)

Szyici wierzą, że Wszechmogący Bóg w swej mądrości i sprawiedliwości wysyłał proroków do ludzkości, obdarzając ich bezgrzesznością i wiedzą wynikającą z objawienia. Wysyłał ich od zarania dziejów, aby ukazywali Jego stworzeniom słuszną drogę, pomagali im dążyć do doskonałości i prowadzili ich ku posłuszeństwu Bogu, które zapewni im raj i zadowolenie ich Stwórcy.

(8)

Szyici wierzą, że każdy, kto posłuszny jest Wszechmocnemu Bogu, stosuje się do Jego zaleceń i wypełnia swoje obowiązki wobec Niego w każdym aspekcie swojego życia, nie musi obawiać się boskiej kary i uzyskać boską nagrodę oraz, że godny jest pochwały i szacunku, choćby pochodził z najniższych sfer społeczeństwa. Ten zaś, kto ignoruje nakazy Boga i nie jest im posłuszny, z całą pewnością poniesie stratę w Dniu Sądu, choćby nawet cieszył się wysokim statusem społecznym.

Wierzą oni również, że decyzja o karze bądź nagrodzie zapadnie w Dniu Zmartwychwstania, kiedy wszystkie dusze zostaną pociągnięte do odpowiedzialności i będą przepytane odnośnie swoich czynów. Ustanowiona zostanie dla nich waga sprawiedliwości (*al-mizan*) i ujrzą one raj oraz piekło. Wszystko to nastąpi po etapach przepytывania w grobie (*musa'alat al-kabr*) oraz świata pośredniego (*alam al-barzakh*). Odrzucają oni natomiast koncepcję transmigracji dusz, wyznawaną przez ludzi zaprzeczających Dniowi Sądu. Idea taka kłóci się bowiem z zapisami Koranu i sunny.

(9)

Szyici wierzą, że Muhammad ibn Abdullah ibn Abd al-Muttalib – pokój z nim i z jego rodem – jest ostatnim z proroków i wysłanników bożych oraz ich pieczęcią. Wszechmocny Bóg uchronił go od grzechu i uchronił go przed dopuszczaniem się nieposłuszeństwa Jemu, zarówno w małych jak i w istotnych uczynkach, zarówno przed rozpoczęciem misji proroczej jak i w jej trakcie; zarówno w sferze przekazywania boskich nauk, jak i w innych okolicznościach.

Wszechmocny Bóg objawił Prorokowi Muhammadowi Święty Koran jako wieczny przewodnik dla ludzkości. Prorok przekazał to przesłanie ludziom, poświęcając tej misji całe swoje życie. Autorzy szyiocy napisali o życiu Proroka, jego osobowości, zachowaniu i cudach wiele książek i przeprowadzili w tym zakresie wiele badań.

(10)

Szyici wierzą, że Święty Koran został objawiony Muhammadowi poprzez archanioła Gabriela oraz spisany przez czołowych towarzyszy Proroka, z Alim ibn Abi Talibem na czele, jeszcze za życia Proroka i pod jego nadzorem. Towarzysze, którzy nauczyli się Koranu na pamięć zebrali wszystkie jego części w jedną całość i przekazali je w ujednoliconiej formie późniejszym pokoleniom. Koran jest do dziś czytany przez wszystkie nurty islamu oraz recytowany w muzułmańskich modlitwach. Został on zabezpieczony przed jakimikolwiek zmianami, dodatkami czy pominięciami.

(11)

Szyici wierzą, że przed swoją śmiercią Wysłannik Boga wyznaczył Alego ibn Abi Taliba, pokój z nim, na swego następcę i przywódcę (Imama) muzułmanów. Ali miał przewodzić muzułmanom politycznie, intelektualnie i duchowo i rozwiązywać ich problemy.

W ostatnim roku swego błogosławionego życia, po swej ostatniej pielgrzymce, kierując się boskim nakazem Prorok zgromadził tłumy muzułmanów, według niektórych przekazów liczące ponad sto tysięcy osób, w miejscu zwanym Ghadir Chum i ogłosił Alego swym następcą. O wydarzeniu tym mówią wersy Koranu:

O Posłańcu! Obwieszczaj to, co ci zostało zesłane od twojego Pana. A jeśli tego nie uczynisz, to nie zdołasz przekazać Jego posłania. (5:67)

Dzisiaj udoskonaliłem dla was waszą religię i obdarzyłem was w pełni moją dobrocią; wybrałem dla was islam jako religię. (5:3)

Święty Prorok nakazał ludziom złożyć Imamowi Alemu przysięgę wierności poprzez uścisk dłoni i jako pierwsi uczynili to najważniejsi członkowie *muhadżirów* (emigrantów z Mekki) i *ansarów* (ludzi Medyny), gratulując Imamowi Alemu jego pozycji.

(12)

Szyici wierzą, że Imam Ali został wyznaczony boskim nakazem aby prowadzić muzułmanów po Proroku i przejąć wszystkie obowiązki jakie pełnił za życia Prorok – przywództwo nad społecznością muzułmańską, edukacja i nauczanie, wyjaśnianie zasad religii, rozwiązywanie ważnych problemów i zajmowanie się istotnymi kwestiami społecznymi. Wyjątkiem jest jednak otrzymywanie boskiego objawienia oraz proroctwo, które zostały przypieczętowane przez Muhammada ibn Abdullaha, pieczęć proroków i wysłanników, którego religia jest pieczęcią religii; którego prawo jest pieczęcią praw i którego księga jest pieczęcią boskich ksiąg.

(13)

Szyici wierzą, że mianowanie kolejnych Imamów jako następców Alego było konieczne bowiem muzułmanie byli w potrzebie prawowiernego przywódcy i bezgrzesznego przewodnika. Ta sukcesja zapewniła zakorzenienie nauk i zasad religii i ochronę islamu przed niebezpieczeństwami, jakie czyhały na wszystkie objawione religie. Imamowie przedstawiali w różnych okolicznościach praktyczne rozwiązania, z których korzystać mogła społeczność muzułmańska w przyszłości.

(14)

Zgodnie z powyższym szyici wierzą, że Prorok Muhammad wyznaczył jedenastu Imamów jako przywódców wspólnoty muzułmańskiej po Imamie Alim. Razem z Alim znani są oni jako dwunastu Imamów. Przekazy Proroka zawierają wzmianki o dwunastu przywódcach z klanu Kurejszytów, chociaż nie wszystkie z tych przekazów podają ich imiona.

Niektóre z tych przekazów zawarte są w różnych wersjach w źródłach takich jak *Sahih al-Buchari* i *Sahih Muslim*, a więc w dwóch źródłach uważanych przez sunnitów za najbardziej autentyczne. Źródła te wspominają słowa Proroka:

„Moja religia będzie istnieć tak długo, jak dwunastu przywódców należących do Kurejszytów.”

Inna literatura podaje dokładnie imiona owych dwunastu Imamów. Jedynie szkoła dżafarycka jest w stanie przedstawić logiczne wyjaśnienie tych przekazów.

(15)

Szyici dżafaryccy wierzą w następujących dwunastu Imamów:

Imam Ali ibn Abi Talib, kuzyn i zięć Proroka, mąż Fatimy al-Zahry, córki Proroka.

Imam al-Hasan i Imam al-Husejn, synowie Imama Alego i Fatimy, wnukowie Proroka.

Imam Zejn al-Abidin, Ali ibn al-Husejn al-Sadddżad.

Imam Muhammad ibn Ali al-Bakir.

Imam Dżafar ibn Muhammad al-Sadik.

Imam Musa ibn Dżafar al-Kazim.

Imam Ali ibn Musa al-Rida.

Imam Muhammad ibn Ali al-Dżalad al-Taki.

Imam Ali ibn Muhammad al-Hadi al-Naki.

Imam al-Hasan ibn Ali al-Askari.

Imam Muhammad ibn al-Hasan al-Mahdi, oczekiwany wybawiciel.

Stanowią oni razem *Ahlul Bejt* – Dom Proroka i są wyznaczeni przez Muhammada boskim nakazem na przywódców wspólnoty muzułmańskiej ze względu na ich bezgrzeszność, wolność od błędów i nieograniczoną wiedzę jaką odziedziczyli po Proroku, który nakazał ludziom kochać Ahlul Bejt i słuchać się ich. Bóg powiedział o tym Prorokowi w następujących słowach:

Powiedz: „Ja nie żądam od was za to żadnej zapłaty, tylko miłości dla moich bliskich.” (42:23)

Powiedział również:

O wy, którzy wierzycie, bójcie się Boga i przebywajcie z tymi, którzy mówią prawdę. (9:119)

(16)

Szyici wierzą, że owi Imamowie, którzy nigdy nie sprzeciwili się woli Boga słowem ani uczynkiem, służyli wspólnocie muzułmańskiej swą wiedzą i wzbogacali kulturę islamu swą głęboką erudycją i ekspertyzą w dziedzinie doktryn, praw i etyki islamu, sztuki, historii i interpretacji Koranu. Swym nauczaniem i przykładem wykształcili wiele osób, których wiedza i moralność były poważane przez wszystkich. Szyici wierzą, że chociaż Imamów pozbawiono ich politycznej pozycji, do której zostali wyznaczeni, byli w stanie doskonale wypełniać swą misję intelektualną i społeczną, zachowując religię i prawa islamu. Gdyby Imamom pozwolono odegrać również ich rolę polityczną, muzułmanie

z całą pewnością osiągnęliby pozycję godności i chwały i zachowaliby swą jedność, unikając podziałów, kłótni, przelewu krwi i poniżenia.

(17)

Z powyższego powodu oraz w oparciu o szereg przekazów w źródłach tekstowych i o przesłanki racjonalne, szyici wierzą, że podążanie za szkołą Ahlul Bejt jest obowiązkowe, jest ona bowiem szkołą, jakiej muzułmanom polecił trzymać się sam Prorok. Uczynił to w słynnym przekazie zwanym *hadis al-thakalejn* („przekaz o dwóch drogocennych rzeczach”):

„Zostawiam między wami dwie drogocenne rzeczy. Pierwszą z nich jest Księga Boga, w której jest światło i przewodnictwo. Druga to Ahlul Bejt.”

Oprócz zbioru *Sahih Muslim*, hadis ten przekazany został przez dziesiątki innych uczonych. Wyznaczanie swoich następców było czymś znanym również w czasach wcześniejszych proroków i wysłanników, pokój z nimi wszystkimi.

(18)

Szyici dżafaryccy wierzą, że cała społeczność muzułmańska powinna poddać refleksji i przedyskutować te kwestie w atmosferze zgody – bez zbędnych manipulacji, fałszywych oskarżeń i złośliwości. Wierzą również, że uczeni wszystkich nurtów islamu powinni zwołać poważne konferencje w celu zbadania twierdzeń swych szyickich braci w sposób uczciwy, braterski i obiektywny, aby przedstawić dowody potwierdzające ich opinię, jakie odnaleźć można w Koranie, wiarygodnych tradycjach świętego Proroka, racjonalnej argumentacji, faktach historycznych oraz ogólnej analizie politycznych i społecznych warunków okresu wczesnego islamu.

(19)

Szyici dżafaryccy wierzą, że *sahaba* – towarzysze Proroka – oraz mężczyźni i kobiety, którzy zgromadzili się wokół niego, służyli islamowi; poświęcili bowiem wszystko, co mieli, włącznie ze swym życiem, aby zachować i promować swą religię. Wszyscy muzułmanie powinni więc uznać ich zasługi dla islamu i modlić się, by Bóg przyjął ich do siebie i był z nich zadowolony.

Nie oznacza to jednak, że każdy, kto towarzyszył Prorokowi miał na tyle nieskazitelny charakter, że powinien pozostać ponad jakąkolwiek krytyką. Byli to tylko omylni ludzie i historia potwierdza fakt, że niektórzy towarzysze zeszli z właściwej ścieżki jeszcze za życia Proroka. Potwierdza to również Koran, na przykład w surze *al-Munafiqun* (63), *al-Ahzab* (33), *al-Hudżurat* (49), *al-Tahrim* (66), *al-Fath* (48), *Muhammad* (47) i *al-Tauba* (9).

Obiektywna i bezstronna krytyka pewnych aspektów życia towarzyszy nie stanowi aktu niewiary. Kryterium wiary jest akceptacja jedności Boga i prorocstwa Muhammada oraz obowiązku odprawiania modlitw, postu, pielgrzymki, zakazu spożywania alkoholu, uprawiania hazardu, itd. Należy jednak zaznaczyć, że podejmując taką krytykę trzeba powstrzymywać się od nieodpowiedniego języka i okazywania pogardy, nie przystoi to bowiem muzułmanom, którzy kierują się przykładem Proroka. Choć większość towarzyszy była prawymi ludźmi zasługującymi na szacunek, powinniśmy stosować wobec nich takie same zasady jak przy badaniu życiorysów przekazicieli hadisów, aby odróżnić prawdziwą sunnę Proroka od fabrykacji.

(20)

Szyici dżafaryccy wierzą w istnienie oczekiwanego Imama al-Mahdiego. Wiarę tą opierają na wielu przekazach, w których święty Prorok przewidywał jego nadejście oraz fakcie, że będzie on potomkiem Fatimy, a konkretnie dziewiątym potomkiem Imama al-Husejna. Biorąc pod uwagę, że Imam al-Hasan al-Askari był ósmym potomkiem Imama al-Husejna oraz że opuszczając ten świat w 260 roku *hidżry* miał tylko jednego syna o imieniu Muhammad, syn ten musi być Imamem al-Mahdim, zwanym również Abu al-Kasim. Grupa wiarygodnych muzułmanów widziała go osobiście w jego niemowlęctwie

i poinformowała innych o nim oraz o fakcie wyznaczenia go na Imama przez jego ojca. Po ukończeniu piątego roku życia Imam al-Mahdi zniknął jednak, ukrywając się przed wrogami planującymi jego zabójstwo. Bóg przedłużył więc jego życie aż do dnia, w którym powróci on aby oczyścić ziemię z niesprawiedliwości i ucisku, jakie będą na niej panować.

W długim życiu Imama al-Mahdiego nie ma nic dziwnego, Święty Koran potwierdza bowiem, że prorok Jezus wciąż żyje, mimo iż urodził się ponad dwa tysiące lat temu. Wciąż żywy jest również al-Chidr, który żył w czasach proroka Mojżesza. Prorok Noe żył natomiast przez 950 lat. Bóg może uczynić wszystko i nikt nie może zmienić Jego woli. O proroku Jonaszu Koran mówi tak:

I gdyby nie był między wysławiającymi, to z pewnością pozostałby w brzuchu ryby aż do Dnia, kiedy ludzie będą wskrzeszeni. (37:143-144)

Wielu uczonych sunnickich potwierdziło narodziny i istnienie Imama al-Mahdiego, między innymi Abd al-Mumin al-Szabalnadzi al-Szafi, Ibn Hadżar al-Hajthami al-Makki al-Szafi, Al-Kanaduzi al-Hanafi al-Balchi i Muhammad Siddik Hasan al-Kanudzi al-Buchari.

(21)

Szyici dżafaryccy odprawiają modlitwy, przestrzegają postu, dają podatek na ubogich (*zakat*) oraz podatek jednej piątej (*chums*), odbywają pielgrzymkę (*hadżdż*) do Domu Boga w Mekce oraz mniejszą pielgrzymkę (*umra*), zachęcają do czynienia dobra i zniechęcają do czynienia zła, okazują lojalność prawdziwym przyjaciółom Boga, dystansując się od Jego wrogów; i walczą w imię Boga z tymi, którzy wypowiadają wojnę muzułmanom i snują plany przeciw wspólnocie muzułmańskiej. Przestrzegają też wszystkich praw islamu w sferach ekonomicznej, społecznej i rodzinnej. Prawa te dedukują ich uczeni w oparciu o Koran, autentyczna sunnę Proroka i przekazy jego Domu, rozum oraz konsensus uczonych.

(22)

Szyici wierzą, że każda z codziennych obowiązkowych modlitw ma swój wyznaczony czas: świt (*fadžr*), południe (*zuhr*), popołudnie (*asr*), zaraz po zachodzie słońca (*maghrib*) i wieczór (*isza*). Chociaż zalecane jest odprawianie każdej modlitwy w wyznaczonym dla niej czasie, szyici mogą odprawiać modlitwę *asr* zaraz po *zuhr* oraz modlitwę *isza* zaraz po *maghrib*, podążając w ślady Proroka, który często łączył te modlitwy w zwyczajnych okolicznościach, gdy możliwe było odprawienie każdej modlitwy osobno we właściwym jej czasie. Prorok czynił to, by nie przysparzać swej wspólnoty zbyt wielu trudności w wypełnianiu ich obowiązków religijnych.

(23)

Szyici recytują *adhan* (wezwanie do modlitwy) w taki sam sposób jak pozostali muzułmanie, dodając zwrot „*hajja ala chejril amal*” (spieszcie do najlepszych uczynków) po zwrocie „*hajja alal-falah*” (spieszcie do sukcesu), ponieważ wierzą, że był on częścią *adhanu* w czasach Proroka. Wierzą, że Umar ibn al-Chattab wycofał ten zwrot z *adhanu* twierdząc, że przedstawianie modlitwy jako najlepszego z czynów może odciągać uwagę muzułmanów od udziału w wojnie. Nakazał on również dodawać zwrot „*as-salatu chejrun min an-naum*” (modlitwa jest lepsza niż sen) przed modlitwą poranną, mimo iż nie było to częścią pierwotnego *adhanu* Proroka. Szyici nie dodają jednak tej frazy, wierząc, że wszelkie zasady odnoszące się do aktów czci muszą mieć swoje źródło w jasnym orzeczeniu Koranu lub sunny i niemożliwe jest dodanie bądź usunięcie części religijnego rytuału w oparciu o czyjąkolwiek opinię.

Szyici dżafaryccy po zdaniu „*aszhadu anna Muhammadun rasulullah*” (oświadczam, że Muhammad jest wysłannikiem Boga) wypowiadają zdanie „*aszhadu anna Alijan taliullah*” (oświadczam, że Ali jest bliski Bogu), opierając się na przekazach pochodzących od Proroka i Imamów, według których na bramach niebieskich zdaniu „Muhammad jest wysłannikiem Boga” towarzyszy właśnie zwrot „Ali jest bliski Bogu”. Oczywiście nie oznacza to wynoszenia Imama Alego do pozycji Proroka i nie oznacza, że zdanie to jest integralną częścią *adhanu*, ani też, że wypowiadanie go jest obowiązkowe. Szyici robią to

w nadziei na zadowolenie Boga przyznając, że nie jest to część rytuału *adhanu*, nie mamy więc w tym przypadku do czynienia ze zmienia-
niem rytuałów religijnych.

(24)

Podczas pokłonu w modlitwie, szyici kładą głowy na ziemi, ka-
mieniach, roślinach, lub innych naturalnych materiałach, z wyjątkiem
takich, które używane są jako ubrania lub pożywienie. Potwierdzenie
takiej praktyki znajdują w wielu tradycjach zarówno w szyickich, jak
i sunnickich zbiorach hadisów. Prorok wykonywał pokłon na ziemi
i nakazywał muzułmanom, by go naśladowali. W jednym z przekazów
Prorok zauważył, że jego towarzysz Bilal podczas pokłonu kładł swe
czoło na skrawku swego turbanu aby uniknąć dotykania gorącej ziemi.
Widząc to Prorok odsunął ten skrawek turbanu z czoła Bilala mówiąc:
„pozволь by twe czoło dotykało ziemi”. Inne przekazy pokazują podobną
sytuację z Suhajbem i Rabah. W *Sahih al-Buchari* i innych źródłach od-
notowano następujące słowa Proroka: „Ziemia została stworzona jako
miejsce pokłonu i rzecz czysta.”.

Wykonywanie pokłonu na czystej ziemi uważane jest za najbardziej
odpowiedni sposób kłaniania się Bogu, pokazuje on bowiem pokorę
przed obiektem czci. Taki sposób wykonywania pokłonu przypomina
również człowiekowi o jego pochodzeniu, o którym Koran mówi
w następujący sposób:

*Z ziemi was stworzyliśmy i sprawimy, iż do niej powrócicie i z niej was
wyprowadzimy po raz drugi. (20:55)*

Pokłon, będący najwyższym wyrazem poddania, powinien więc
być wykonywany nie na dywanach czy na innych drogich materiałach,
ale poprzez złożenie najważniejszej części ciała – głowy, na rzeczy naj-
prostszej i najtańszej – ziemi.

Ziemia, na której kładzie się czoło, musi oczywiście być czysta,
dlatego też szyici używają małych kawałków utwardzonej gliny, często
pochodzącej z błogosławionych miejsc, takich jak Karbala, gdzie
męczeńską śmierć poniósł Imam al-Husejn, wnuk Świętego Proroka.

Istnieją również pewne przekazy, według których towarzysze Proroka mieli przy sobie kamyki z Mekki, które zabierali ze sobą w podróż, aby wykonywać na nich pokłon w czasie modlitwy. Szyici mogą jednak wykonywać pokłon na jakimkolwiek naturalnym materiale, pod warunkiem, że jest on czysty.

Dodatkowo, podczas modlitwy szyici nie składają swych rąk jedna na drugiej ponieważ nie czynił tak Prorok, i nie ma wystarczających dowodów na dopuszczalność takiej praktyki (dlatego na przykład malikici, grupa sunnitów, również tego nie robią).

(25)

Dokonując ablucji przed modlitwą, szyici rozpoczynają mycie rąk od łokci, kończąc na koniuszkach palców, a nie odwrotnie. Jest to praktyka, której nauczili ich Imamowie z Domu Proroka, którzy znali sposób wykonywania ablucji przez swojego dziadka lepiej niż ktokolwiek inny. Arabski przyimek „*ila*” w koranicznym wersie o ablucji (5:6) szyici tłumaczą jako „z” bądź „włącznie z”. Podobnie wers ten tłumaczył al-Szafi w swej książce *Nihajat al-Muhtadż*. Z podobnego powodu szyici nie myją podczas ablucji stóp ani głów, ale przecierają je mokrymi dłońmi. Abdullah ibn Abbas powiedział na ten temat: „Ablucja składa się z dwóch obmyć i dwóch przecierań” oraz: „Dwie części są myte, a dwie przecierane”.

(26)

Według szyitów małżeństwo tymczasowe (*załadż al-muta*) jest dozwolone. Koran wspomina o tego typu małżeństwie:

I dozwolone wam jest poszukiwać żon poza tymi, które zostały wymienione, i używajcie swojego majątku, biorąc je pod ochronę, a nie oddając się rozpustności. A żonom dajcie wynagrodzenie, albowiem doznaliście od nich przyjemności. (4:24)

Muzułmanie praktykowali małżeństwo tymczasowe za życia Proroka i aż do panowania Umara ibn al-Chattaba. Ten rodzaj małżeństwa w większości zasad nie różni się od małżeństwa stałego:

- a) Kobieta zawierająca takie małżeństwo musi być niezamężna
- b) Małżeństwo zależy od oferty kobiety i akceptacji tej oferty przez mężczyznę.
- c) Mężczyzna musi przekazać kobiecie prezent ślubny (*mahr*), w przypadku małżeństwa tymczasowego zwany często „wynagrodzeniem” (*adżr*) z powodu słowa użytego w wymienionym wcześniej wersie Koranu.
- d) Po zakończeniu kontraktu małżeńskiego kobieta musi odczekać okres zwany idda.
- e) Ojciec bierze odpowiedzialność, również finansową, za narodzone dzieci.
- f) Zabroniona jest poliandria.
- g) Dzieci dziedziczą po obojgu rodziców.

Różnice są natomiast następujące:

- a) Kontrakt małżeński musi określać czas trwania związku.
- b) Po zakończeniu kontraktu mężowie tymczasowi nie mają obowiązku płacenia żonom tego, co należy się stałym żonom po rozwodzie.
- c) Małżonkowie nie dziedziczą po sobie.
- d) Po zakończeniu wyznaczonego okresu separacja następuje automatycznie i nie wymaga procedury rozwodowej.

Ten rodzaj małżeństwa pełni kilka różnych funkcji, zapewniając pewne rozwiązanie osobom, które z różnych powodów nie mogą zawrzeć stałego małżeństwa, a także umożliwiając wspólne poznanie się przed zawarciem małżeństwa stałego. Jest więc ono opcją dostępną dla osób, których szczególne okoliczności mogłyby prowadzić do zaspokajania swych potrzeb w sposób niedozwolony i pozbawiony jakichkolwiek zasad. Tak czy inaczej, dopuszczalność małżeństwa tymczasowego potwierdzona jest w źródłach tekstowych religii; opinia, iż jest to forma cudzołóstwa oznaczałaby, że święty Prorok przynajmniej przez pewien czas zezwolił na cudzołóstwo, a jego towarzysze przynajmniej przez pewien czas je praktykowali.

Dodać należy, że pomimo dopuszczalności małżeństwa tymczasowego w prawie szyickim, szyici większy nacisk kładą oczywiście na stałe małżeństwo prowadzące do stworzenia rodziny i uważają *muta* tylko za opcję dostępną w pewnych szczególnych okolicznościach.

(27)

Szyici uważają za zakazane takie praktyki jak cudzołóstwo, homoseksualizm, lichwa, morderstwo, spożywanie alkoholu, hazard, oszustwo, stosowanie monopolu, defraudacja, kradzież, zdrada, oddawanie się niemoralnym rozrywkom, składanie fałszywego świadectwa, korupcja, obmawianie i inne mniej lub bardziej poważne grzechy. Ich obowiązkiem jest trzymanie się z dala od takich występków i ochrona społeczeństwa przed nimi poprzez propagowanie nauk moralnych w publikacjach, wykładach, kazaniach, itd.

(28)

Szyici kładą nacisk na budowanie szlachetnego charakteru i wysokie standardy moralne, dlatego też regularnie uczestniczą w religijnych spotkaniach w swych domach, meczetach i miejscach publicznych, aby wysłuchać kazań przekazujących nauki etyczne i duchowe. Z tego samego powodu recytują też zawierające głębokie przesłanie modlitwy przekazane od Proroka i Imamów, z których najważniejsze to *Dua Kumejl*, *Dua Abu Hamza Thumali*, *Dua al-Simat*, *Dua Dżałszan al-Kabir*, *Dua Makarim al-Achlak* oraz *Dua al-Iftitah*. Celem tych modlitw jest duchowa praca nad sobą i zbliżanie się do Boga.

(29)

Wielką wagę ma dla szyitów odwiedzanie grobów świętego Proroka i Imamów, pochowanych w następujących miejscach:

- cmentarz al-Baki w świętym mieście Medyna w dzisiejszej Arabii Saudyjskiej, gdzie pochowani są: Imam al-Hasan, Imam Zejn al-Abidin, Imam Muhammad Bakir oraz Imam Dżafar al-Sadik, pokój z nimi wszystkimi;

- święte miasto Nadżaf w Iraku, gdzie znajduje się mauzoleum Imama Alego;
- święte miasto Karbala, gdzie znajduje się mauzoleum Imama al-Husej-
na oraz groby jego braci, synów, kuzynów i towarzyszy, którzy zginęli
śmiercią męczeńską dziesiątego dnia miesiąca *Muharram* (*Aszura*)
w 61 roku hidżry;
- Al-Kazimija w Bagdadzie (Irak), gdzie znajduje się mauzoleum Ima-
ma Musy al-Kazima i Imama Dżalada;
- Samarra w Iraku, gdzie pochowani są Imam al-Hadi oraz Imam
al-Askari;
- święte miasto Maszhad w Iranie, gdzie pochowany jest Imam al-Rida.
- miasta Kum i Sziraz w Iranie, gdzie pochowani są synowie, córki
i inni potomkowie Imamów;
- Damaszek w Syrii gdzie znajduje się mauzoleum Zejnab, córki Imama
Alego i bohaterki z Karbali;
- Kair w Egipcie gdzie pochowana jest Nafisa, jedna ze szlachetnych
kobiet z Ahlul Bejt.

Szyici udają się do wyżej wymienionych miejsc aby okazać swój szacunek dla Proroka oraz jego rodziny. Koran nie neguje czynu tych, którzy zbudowali meczet na grobie śpiących młodzieńców z Efezu (*ashab al-kahf*), gdzie oddaje się cześć wszechmocnemu Bogu. Koran mówi o tym w wersji (18:21). Koran nie określa ich czynu mianem politeizmu. Muzułmanin kłania się jedynie Bogu i tylko Jemu służy, a akty czci dokonywane w miejscach, gdzie znajdują się groby tak istotnych duchowo osób są błogosławione ze względu na ich duchową ważność. Przypomina to uhonorowanie przez Boga proroka Abrahama oraz miejsca, w którym stał:

I weźcie sobie jako miejsce modlitwy stację Abrahama. (2:125).

Muzułmanie modlący się za stacją proroka Abrahama nie modlą się do tego miejsca, podobnie jak muzulmanie odprawiający rytuały między górami Safa i Marfa nie składają tym miejscom czci. Odprawiają po prostu rytuały w miejscach dających szczególną możliwość zbliżenia się do Boga. Pewne miejsca oraz okresy, na przykład dzień *Arafah*, czy góra *Arafat* cechują się po prostu pewną szczególną świętością.

(30)

Z tego samego powodu szyici dżafaryccy, podobnie jak inni muzulmanie uznający pozycję rodziny Proroka, odwiedzają groby członków Ahlul Bejt – aby okazać im swój szacunek, wspominać ich, odnawiać swe oddanie wartościom, za które oni oddali życie. Podczas takich wizyt wspominają wspaniałe cechy pochowanych tam osób, ich poświęcenie dla wiary, ich pobożność i wytrwałość w obliczu wszystkiego, co musieli wycierpieć. Solidaryzują się też w ten sposób z potomkami Proroka, którym odmawiano ich praw, i których prześladowano.

Prorok powiedział po męczeńskiej śmierci swego wuja, Hamzy: „Dlaczego nikt nie płacze po Hamzie? Czy on nie płakał po śmierci swego syna, Ibrahima? Czy nie odwiedzał regularnie grobów na cmentarzu al-Baki? Czy nie zachęcał ludzi do odwiedzania grobów, aby przypominały im o śmierci i życiu wiecznym?”

Odwiedzanie grobów Imamów z rodu Proroka przypomina kolejnym pokoleniom o ich życiu i oddaniu dla islamu i muzulmanów, zakorzeniając w nich ducha odwagi, altruizmu i męczeństwa.

(31)

Szyici dżafaryccy wierzą, że święty Prorok i bezgrzeszni Imamowie mogą wstawiać się za ludźmi u Boga, dozwolone jest więc zbliżać się do Boga poprzez wstawiennictwo Proroka i Imamów. Mówi o tym Koran:

Jeśli wysłaliśmy jakiegoś posłańca, to tylko po to, aby był słuchany - za pozwoleniem Boga. A gdyby oni, kiedy sami sobie wyrządzają niesprawiedliwość, przyszli do ciebie, poprosili Boga o przebaczenie i poprosiły o przebaczenie dla nich Posłaniec, to znaleźliby Boga jako przyjmującego nawrócenie, litościwego. (4:64)

O prawie wstawiennictwa nadanym Prorokowi Koran mówi:

I z pewnością niebawem obdarzy cię twój Pan i będziesz zadowolony. (93:5)

Nie byłoby więc logiczne, by Bóg, który dał swemu wysłannikowi prawo wstawiennictwa i mediacji (*lasila*) powstrzymywał ludzi przed proszeniem Proroka, aby się za nimi wstawiał – czy nie byłoby to odebraniem Prorokowi nadanego mu prawa?

Według Koranu synowie proroka Jakuba prosili swego ojca, by wstawił się za nimi u Boga, mówiąc: “O ojcie nasz! Proś o przebaczenie nam naszych grzechów!” (12:97) Prorok Jakub nie odrzucił ich prośby, ale odpowiedział: “Będę prosił dla was o przebaczenie mego Pana. Zaprawdę, On jest Przebaczący, Litościwy!” (12:98) Nikt nie może też twierdzić, że ponieważ Prorok i Imamowie są martwi, zwracanie się do nich jest próżne. Wszyscy prorocy, a w szczególności Prorok Muhammad, są żywi. Bóg powiedział:

Uczyniliśmy was narodem środka, abyście byli świadkami dla ludzi i aby posłaniec był świadkiem dla was. (2:143)

Działajcie! Bóg zobaczy wasze działanie, a także Jego Posłaniec i wierni. (9:105)

Wersy te mają zastosowanie aż do Dnia Sądu. Zarówno Prorok jak i Imamowie są też męczennikami, a jak wiemy z Koranu męczennicy żyją wiecznie.

(32)

Szyici dżafaryccy obchodzą urodziny Proroka i Imamów z jego rodu. Wspominają również rocznice ich śmierci. Przy tych okazjach mówią o ich wspaniałych cechach i uczynkach, czerpiąc z nich przykład oraz nauki dla swojego życia. Oczywiście obchody tych dni nie wykraczają poza ramy tego, co dozwolone i nakazane przez prawo islamu.

(33)

Szyici dżafaryccy opierają się na własnych zbiorach tradycji przekazanych od Proroka i Imamów, główne z nich to *Al-Kafi* Szejcha al-Kulajniego, *Man La Jahduruhul Fakih* Szejcha al-Saduka oraz *Tahdhib al-Ahkam* i *Al-Istibsar* Szejcha al-Tusiego. Szyici nie uważają jednak tych ksiąg za „*sahih*”, czyli za w pełni autentyczne. Przyznają oni, że zbiory te zawierają zarówno autentyczne hadis, jak i takie, których prawdziwość jest wątpliwa. Decydując, które hadis zostają przyjęte jako prawdziwe, szyici polegają na dziedzinach zajmujących się weryfikacją tradycji oraz ich przekazicieli.

(34)

W dziedzinach teologii islamu, prawa, rytuałów i etyki, szyici dżafaryccy opierają się na szeregu innych ksiąg zawierających podania Imamów, takich jak *Nahdż al-Balagha* – zbiór przemówień, listów oraz aforyzmów Imama Alego, *Risalat al-Hukuk* oraz *Sahifa al-Sadżdżadijja* Imama Zejn al-Abidina; a także takich ksiąg Szejcha al-Saduka, jak *Ujun Achbar al-Rida*, *Al-Tauhid*, *Al-Chisal*, *Ilal al-Szaria* czy *Mani al-Achbar*.

(35)

Szyici dżafaryccy podchodzą do hadisów przekazanych w zbiorach swych sunnickich braci bez fanatyzmu czy surowości, gotowi są przyjąć te z nich, które spełniają kryteria autentyczności. Dowodem na to jest zarówno klasyczna, jak i współczesna literatura szyicka cytująca wiele hadisów przekazanych przez towarzyszy i żony Proroka, również przez takie osoby, jak Abu Hurajra czy Anas ibn Malik, o ile nie są sprzeczne z Koranem, praktykami Proroka, rozumem i konsensusem uczonych.

(36)

Szyici wierzą, że wiele z porażek i nieszczęść jakie spadały i w dalszym ciągu spadają na muzułmanów, przypisać można dwóm czynnikom: po pierwsze, porzuceniu przez muzułmanów nauk Domu Proroka (Ahlul Bejt) oraz ich przewodnictwa, wskazówek i ich interpretacji Koranu; po drugie, podzieleniu i wiecznym kłótniom między różnymi grupami w islamie. Szyici starają się więc promować jedność

wszystkich muzułmanów i pojednanie między różnymi grupami, wyciągając do nich braterską dłoń.

Uczni szyicy często cytowali opinie autorów sunnickich w takich dziedzinach jak prawo, egzegeza Koranu czy teologia, przykładami są takie dzieła jak *Al-Chilaf* Szejcha al-Tusiego, czy komentarz do Koranu *Madżma al-Bajan* Szejcha al-Tabrisiego, który doczekał się pochwał ze strony wybitnych uczonych uniwersytetu Al-Azhar. Innym przykładem jest teologiczne dzieło *Tadżrid al-Itikad*, do którego komentarz napisał Ala al-Din al-Kauszadzi, uczony sunnicki.

(37)

Uczni szyicy kładą nacisk na dialog z uczonymi innych nurtów muzułmańskich, mający na celu dyskusję o różnych aspektach prawa, doktryn i historii islamu. Wierzą również w konieczność dążenia do zgody w kwestii wyzwań współczesności i tworzenia atmosfery umożliwiającej porozumienie i współpracę.

Szyici nie oskarżają więc żadnych muzułmanów o niewiarę (*kufr*), z wyjątkiem takich grup, co do których niewiary zgadzają się wszyscy muzułmanie. Szanują też praktyki religijne innych muzułmanów, czego dowodem jest fakt, że kiedy muzułmanin z innego nurtu decyduje się przyjąć szyizm, wszystkie jego modlitwy, post, pielgrzymka oraz wszelkie kontrakty zawarte według prawa innego niż szyickie, pozostają ważne. Szyici nie zgadzają się jednak z ideologią takich ruchów jak babizm, bahaizm i kadianizm, które uważają za stworzone przez władze kolonialne.

W pewnych okolicznościach szyici praktykują tzw. *takija*, a więc ukrywanie przed innymi swej szyickiej tożsamości. Dopuszczalność tej praktyki potwierdzona jest przez Koran w dwóch przypadkach: aby uniknąć prześladowań i rozlewu krwi, oraz by zachować jedność pomiędzy muzułmanami.

(38)

Szyici wierzą, że porażki intelektualne, kulturowe, naukowe i technologiczne są jedną z głównych przyczyn obecnego zacofania muzułmanów, oraz że problem ten może zostać rozwiązany tylko poprzez podniesienie poziomu edukacji i nauki wśród muzułmanów

i muzułmanek. Musimy otwierać nowe placówki edukacyjne i korzystać ze współczesnych osiągnięć nauki, by rozwiązać nasze problemy ekonomiczne i kulturowe oraz zwiększyć pewność siebie i niezależność. Szyici muszą więc zakładać instytucje edukacyjne oraz kształcić się w ośrodkach uniwersyteckich wszędzie, gdzie przebywają.

(39)

Szyici dżafaryccy praktykują tzw. *taklid*, polegający na zwracaniu się z wszelkimi pytaniami religijnymi do swych uczonych i opieraniu się na ich werdyktach podczas nieobecności dwunastego Imama. Uczni ci cieszą się całkowitym zaufaniem ze strony szyitów, są bowiem niezależni od wszelkich władz państwowych, szczególnie w sferze finansowej. Szyickie ośrodki edukacyjne, szkolące przyszłych uczonych, zwane *hałza*, utrzymywane są z religijnych datków takich jak *chums*. Na obowiązek płacenia *chumsu* posiadają szyici jasne dowody, z których część zawarta jest również w źródłach sunnickich.

(40)

Szyici dżafaryccy wierzą, że muzułmanie mają prawo zarządzać swymi państwami zgodnie z zasadami Koranu i sunny, aby bronić praw muzułmanów, inicjować sprawiedliwe relacje z innymi krajami, chronić swe terytorium przed agresorami i gwarantować swym obywatelom kulturową, ekonomiczną i polityczną niezależność, aby mogli być tak potężni jak Bóg chce, by byli, mówiąc:

Potęga należy do Boga, do Jego Posłańca i wiernych. (63:8)

I nie słabnijcie, i nie smućcie się; wy będziecie górą, jeśli jesteście wierzącymi. (3:139)

Szyici wierzą, że islam jest religią kompletną i doskonałą, zawierającą wskazówki również odnośnie polityki, powinno się więc w życiu społecznym i politycznym odwoływać do zasad wytyczonych przez źródła religijne. Bóg jest bowiem największym pomocnikiem narodów:

O wy, którzy wierzycie! Jeśli pomożecie Bogu, to i On wam pomoże i umocni wasze stopy. (47:7)

Przedstawiliśmy zarys wierzeń szyitów dżafaryckich, którzy pragną być dobrze rozumiani przez swych braci z innych nurtów islamu i żyć z nimi w zgodzie, zachowując godność wszystkich muzułmanów.

Chwała Bogu, Panu światów!

ISBN 978-83-935547-3-7